

відстрочене на час прострочення кредитора. Це означає, що набувач може не надавати утримання та (або) догляд протягом строку, коли відчужувач відмовляється приймати належне виконання зобов'язання, запропоноване набувачем. При цьому останній не буде нести цивільно – правову відповідальність, якщо він доведе, що пропонував належне виконання, оскільки закон дає відстрочку на період, протягом якого відчужувач відмовлявся приймати таке виконання. Виконання зобов'язання може бути відстрочене і у випадку, коли відчужувач, не повідомивши набувача, змінив своє місцеперебування, внаслідок чого набувач не міг виконувати свої обов'язки. В цьому разі відстрочка діє доти, доки набувач не довідався про нове місцезнаходження відчужувача. Слід зазначити, що такі відстрочення, враховуючи те, що договір довічного утримання (догляду) укладається на строк життя відчужувача, мають, найімовірніше, характер призупинення виконання набувачем його обов'язків.

Література

1. Цивільний кодекс України: Наук. – практ. коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України. – К.: Істина, 2004. – 928 с.
2. Петренко П. Д. Довічне утримання (догляд) / П. Д. Петренко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/15103>.
3. Стефанчук Р. О. Цивільне право України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/law/stefanchuk_tsivpu/part8/809.htm.

УДК 347.440.76(043.2)

Козіна П. Ю., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПОПЕРЕДНЬОГО ДОГОВОРУ ЗА ЦК УКРАЇНИ

Договір є одним з основних засобів регулювання суспільних відносин. Сторони вільні у виборі контрагента та визначенні умов правочину, переліку взаємних прав та обов'язків, а також характеру та обсягу відповідальності з урахуванням вимог законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості. Проте, буває, що наявності згоди сторін щодо всіх необхідних умов договору безпосереднє його укладення з тих чи інших причин неможливе.

Це може бути зумовлене різними причинами. Йдеться, зокрема, про відсутність в однієї зі сторін на момент укладення договору права власності на річ, яка, після його виникнення у майбутньому, буде предметом продажу,

або про наявність на цей момент щодо речі, власником якої є сторона, обтяжень його права власності правами третіх осіб тощо. В таких випадках постає питання про захист прав та інтересів осіб в майбутньому, що може бути реалізовано, зокрема, шляхом укладення попереднього договору.

Донедавна незнайомий цивільно-правовій концепції радянського періоду, інститут попереднього договору вперше був закріплений на законодавчому рівні у 2003 році з прийняттям нового Цивільного кодексу України, який передбачає, що попереднім є договір, сторони якого зобов'язуються протягом певного строку (у певний термін) укласти договір в майбутньому (основний договір) на умовах, встановлених попереднім договором [1, ст. 635].

Згідно з Цивільним кодексом України, попередній договір укладається у формі, встановленій для основного договору. Проте, не зважаючи на те, що сьогодні існує дві форми договорів – усна та письмова, для попереднього договору усна форма недопустима, оскільки в усній формі може бути вчинена угода, яка повністю виконується сторонами в момент її вчинення (ст. 206 ЦКУ). Якщо ж основний договір потребує нотаріального посвідчення, то й попередній повинен бути укладений у такій формі.

Виходячи з того, що попередній договір породжує досить специфічні обов'язки для його сторін, а саме укласти в майбутньому основний договір на умовах, визначених попереднім, якщо можна так сказати, є «договором про договір», доцільно розрізняти істотні умови власне попереднього договору та істотні умови основного договору, який має бути укладений згідно з попереднім [3, с. 241].

Тож, що стосується самого попереднього договору, його істотними умовами є, в першу чергу, умова щодо строку (терміну) укладення основного договору, та предмет попереднього договору, який являє собою сукупність дій сторін попереднього договору, що спрямовані на укладення основного договору. Іншими словами, специфічність попереднього договору полягає у тому, що сторони, формулюючи свої обов'язки щодо укладення у майбутньому основного договору, тим самим відтворюють його предмет. А з урахуванням вимог ч. 1 ст. 638 ЦК України, слід визнати, що істотною умовою попереднього договору є також умова про предмет основного договору.

Істотні ж умови основного договору є одночасно й істотними умовами попереднього договору, що є необхідними для даного виду договорів. Такий висновок ґрунтується на змісті ст. 635 ЦК України, згідно з якою основний договір має бути укладеним на умовах, встановлених попереднім. В той же час п. 3 ч. 1 ст. 635 ЦК України вказує на те, що не вимагається наявність у попередньому договорі всіх істотних умов основного договору. Відсутність

у попередньому договорі інших істотних умов основного договору (умов, визначених законом як таких або умов, що є необхідними для договорів даного виду, а також тих умов, щодо яких за заявою сторін має бути досягнута згода), не є підставою вважати, що він не має сили попереднього договору, за умови, що в ньому встановлено порядок їх погодження при укладенні основного договору або, якщо цей порядок передбачений актами цивільного законодавства, які є обов'язковими для сторін договору [2].

Крім того, згідно з ЦК України, сторона, що необґрунтовано відхиляється від укладання основного договору, має відшкодувати іншій стороні збитки через прострочення, якщо інше не встановлено попереднім договором або законом. Інша сторона також має право вимагати укладання основного договору в судовому порядку. Якщо жодна із сторін протягом визначеного терміну не направляє іншій стороні пропозиції про укладення основного договору, зобов'язання, встановлене попереднім договором, припиняється.

Необхідно також розрізнити попередній договір і договір про наміри, який не встановлює намір сторін у майбутньому вступити у договірні відносини та обов'язку укласти договір у майбутньому.

Таким чином, попереднім договором є договір, сторони якого зобов'язуються протягом визначеного терміну або у визначений термін укласти основний договір у майбутньому на умовах, встановлених попереднім договором. А для того, щоб попередній договір вважався укладеним, сторони повинні досягти домовленості з таких умов, як: про предмет попереднього договору; про строк (термін) укладення такого договору; про предмет основного договору. Всі інші умови попереднього договору не вимагають їх узгодження для того, щоб такий договір вважався укладеним, в разі, коли жодна зі сторін на цьому не наполягає, та можуть бути віднесені до звичайних та випадкових умов.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Дзера О. В. Цивільне право. Особлива частина / О. В. Дзера. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 1176 с.
3. Скакун Ю. Є. Зміст попереднього договору / Ю. Є. Скакун // Форум права. – 2007. – № 3. – С. 241-244.